

POLIITTINEN LUOTTAMUS JA SEN MENETTÄMINEN KUNNANJOHTAJAAN

LUOTTAMUSPULA KUNNANJOHTAJAN VIRKASUHTEEN
PÄÄTTYMISPERUSTEENA

Saanareetta Virikko, OTT

Suomen kaupunginsihteereiden yhdistyksen vuosikokous

4.9.2025

Esityksen sisältö

- Kuka olen, mitä teen?
- Väitöskirjani – miten valitsin aiheen?
- Poliittinen luottamus ja sen menettäminen kunnanjohtajaan
- Kunnanjohtajan virkasuhteen päättäminen luottamuspuolan perusteella – prosessi ja perusteet
- Johtajasopimuksen soveltaminen kunnanjohtajan irtisanomisen sijasta

Kuka olen, mitä teen?

- Oikeustieteen tohtori
- Erikoistunut kunta- ja virkamiesoikeuden alaan
- Tutkimusintressit kunnan johtamista, hallintomenettelyä sekä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijoita koskevassa sääntelyssä
- Tutkinut kuntia myös johtamisen ja hallinnon näkökulmista
- Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitoksen yliopisto-opettaja
- Kuntajohdon oikeudellisen osaamisen kehittämishankkeen projektipäällikkö

Väitöskirja kunnanjohtajan virkasuhteen päättymisestä luottamuspuolan perusteella

- Kunnanjohtajan virkasuhde päättyy työnantajan toimesta pääsääntöisesti kuntalain 43 §:n perusteella
 - Viranhaltijalain 8 §, 35 § ja 41 §:n soveltaminen harvinaista
- Virkasuhteen päättymisperusteena luottamuspuola kunnanjohtajaa kohtaan
 - Vuosien 2017-2025 välillä lähes 50 kunnanjohtajan virkasuhde päättyi luottamuspuolan perusteella
- Kunnanjohtajan virkasuhde voi päättyä luottamuspuola- tai sen kaltaisessa tilanteessa kuntalain 42 §:n tarkoittaman johtajasopimuksen perusteella
- Kuntalain 43 §:n perusteella irtisanottu kunnanjohtaja valittaa poikkeuksetta irtisanomispäätöksestä hallintoteitse
- Lainsäädäntö pysynyt samana vuodesta 1993
 - Johtajasopimusta koskeva säännös voimaan 1.6.2017
- Aihetta käsittelevä oikeustieteellinen tutkimus marginaalista (vrt. Johtamisen ja hallinnon tutkimukset aiheesta)

Poliittinen luottamus

- Kuntalain 43 §:ssä säädetty poliittinen luottamus on luottamusta, jonka osapuolina kuntalaisten vaaleilla valitsemat valtuutetut ja kunnanjohtaja
- Kuntalain 42.3 §:ssä säädetty kunnanjohtajan viran hoitoon liittyvä erimielisyystilanne on luottamuspulan kaltainen tilanne, jonka osapuolina valtuutetut/muut luottamushenkilöt ja kunnanjohtaja
- Poliittisen luottamuksen osapuolina eivät ole kunnanjohtaja ja hänen alaisensa
- Poliittisen luottamuksen rakentaminen alkaa valtuustokauden alussa, ja sitä on ylläpidettävä läpi valtuustokauden.
- Lainsäädäntö kohdistaa luottamusvaatimuksen vain kunnanjohtajaan kunnanjohtajan on nautittava valtuuston luottamusta toimiessaan kunnan johtajana
- Luottamusvaatimus ulottuu soveltuvin osin myös kunnanjohtajan vapaa-aikaan

Mitä tapahtuu, kun poliittinen luottamus kunnanjohtajaan menetetään?

- Poliittinen luottamus on vahvasti tilanne- ja olosuhdesidonnaista, ja kunnanjohtaja voi menettää valtuuston luottamuksen
- Valtuustokauden alku ja loppu ovat kriittisintä aikaa
- Valtuusto voi päättää kunnanjohtajan virkasuhteen, jos valtuusto on menettänyt luottamuksen kunnanjohtajaan
- Kunnanjohtajan virkasuhde voi päättyä luottamuspula- tai sen kaltaisessa tilanteessa myös johtajasopimuksen sisältämää erokorvausta vastaan, mikäli kunnanhallitus toteaa johtajasopimuksessa määrätyn tilanteen olevan käsillä
- Poliittisen luottamuksen menettämisen on aina kohdistuttava kunnanjohtajan virkatoimiin
 - Kunnanjohtajan luonne ei muodosta perustetta hänen virkasuhteensa päättämiseen
 - Laajempi kunnallinen luottamuspula ei muodosta perustetta kunnanjohtajan virkasuhteen päättämiseen

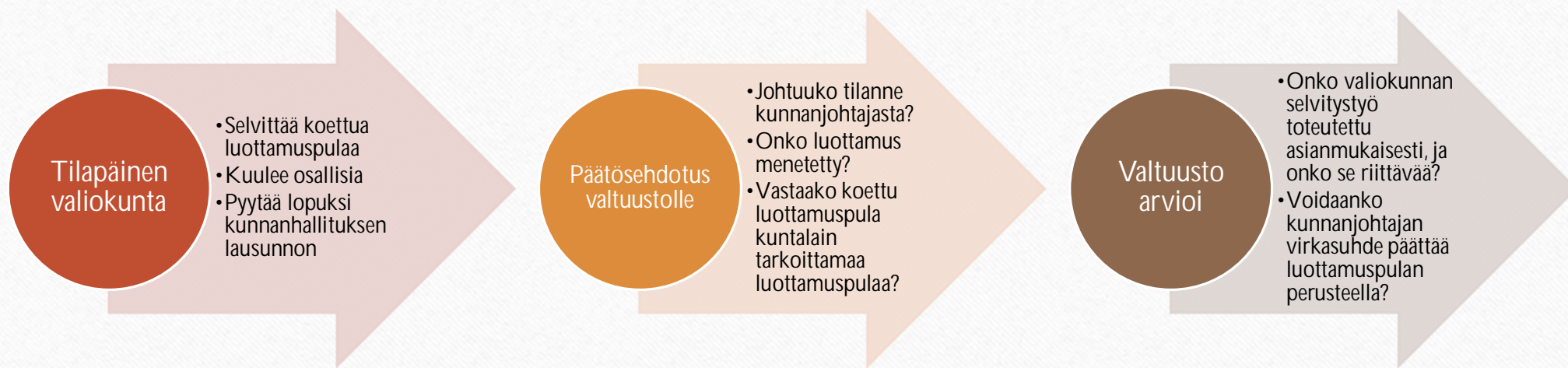
Mitä poliittinen luottamuspuola tarkoittaa?

- Kyseessä tulee olla valtuuston kunnanjohtajaan kohdistama luottamuspuola, jonka on liityttävä kunnanjohtajan taitoon tai käytökseen toimia kunnan johtajana
 - Taitoon liittyvät syyt: kunnanjohtajan virkatoiminnassa havaitut ongelmat/puutteet, joiden takia kunnanjohtaja ei suoriudu hänelle asetetuista tai määrätyistä tehtävistä.
 - Käytökseen liittyvät syyt: kunnanjohtajan arvovallassa, uskottavuudessa tai edustuksellisuudessa havaitut ongelmat/puutteet, joiden perusteella kunnanjohtaja ei voi jatkaa kunnan johtajana.
- Luottamuspuolatilanteeseen johtaneet syyt on aina yksilöitävä ja perusteltava
- Lainsäädäntö ei edellytä, että kunnanjohtaja olisi rikkonut tai laiminlyönyt virkatehtävänsä, jotta hänen virkasuhteensa voidaan päättää kuntalain perusteella
- Lainsäädännön ja hallintosäännön, työnjohdollisten sekä työnvalvontaa koskevien määräysten noudattaminen eivät muodosta perustetta kunnanjohtajan virkasuhteen päättämiseksi
- Kunnanjohtajalle perusteltua antaa työnjohdollinen huomautus ennen luottamuspuolasta johtuvan virkasuhteen päättymistä koskevan prosessin käynnistämistä: mahdollistaa toisen toimimisen

Kunnanjohtajan virkasuhteen päättäminen luottamuspulatilanteessa prosessina

Kunnanjohtajan virkasuhteen päättäminen luottamuspulatilanteessa prosessina

Kunnanjohtajan virkasuhteen päättymisen johtajasopimuksen perusteella

- Vaihtoehto kunnanjohtajan virkasuhteen päättämiseksi työnantajan toimesta
 - Erokorvausta koskeva sopimusehto oltava johtajasopimuksessa
 - Sopimusehtoa ei suositeltavaa lisätä/muokata tilanteen ollessa päällä
- Erokorvausta koskevan sopimusehdon soveltaminen edellyttää kuntalain tarkoittaman luottamuspuola- tai sen kaltaisen tilanteen toteamista ja osoittamista kunnanhallituksessa
 - Keskiössä johtajasopimuksessa määrätty tilanne
 - Lainsäädäntö sallii erokorvauksen maksamisen kunnanjohtajalle kuntalain 43 §:n tarkoittamassa luottamuspuolatilanteessa sekä sellaisessa kunnanjohtajan viran hoitoon liittyvässä erimielisyystilanteessa, missä luottamusta ei ole vielä menetetty
- Kunnanjohtajalle muodostuu oikeus erokorvauksen saamiseen johtajasopimuksessa määrättyssä tilanteessa, kun kunnanjohtaja irtisanoutuu vapaaehtoisesti tehtävästään
 - Kunnanjohtajan painostaminen lainvastaista
- Kunnalle muodostuu velvollisuus erokorvauksen maksamiseen kunnanjohtajan irtisanomisilmoituksen myötä

Summa summarum

- Luottamuspuola on aina vahvasti tilanne- ja olosuhdesidonnainen tilanne
- Kunnanjohtajan virkasuhteen päättymisen tulisi olla viimesijainen keino ratkaista luottamuspuolatilanne
- Kunnanjohtajan virkasuhteen päättymiseen johtavaa luottamuspuolaa tulee arvioida luottamushenkilöiden ja kunnanjohtajan välisenä luottamuspuolana – tilanne erotettava kunnanjohtajan ja hänen alaistensa välisistä ongelmista
- Kunnanjohtajan kuntalain tarkoittaman virkasuhteen päättymisen tulee olla seurausta kunnanjohtajan toiminnasta kunnan johtajana
- Luottamuspuola tulee osoittaa ja yksilöidä tosiasialliseksi, jotta kunnanjohtajan virkasuhde voidaan päättää yksipuolisesti työnantajan toimesta tai, jotta erokorvaus voidaan maksaa kunnanjohtajalle tämän irtisanoutumisen vastineena

Kiitos!

email. saanareetta.virikko@uef.fi

puh. 0504732594

Linkki [väitöskirjaan](#).

Ota minut seurantaan [LinkedIn:ssä](#)!